

తెలంగాణ వ్యవసాయం

తెలంగాణ వ్యవసాయం మరియు పంటల విధానం

భారతదేశం/తెలంగాణ వ్యవసాయం యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు:

- జీవనాధార వ్యవసాయం:** భారతదేశంలోని చాలా ప్రాంతాలలో జీవనాధారమైన వ్యవసాయం ఉంది. ఈ రకమైన వ్యవసాయం భారతదేశంలో అనేక వందల సంవత్సరాలుగా ఆచరించబడింది మరియు స్వాతంత్ర్యం తర్వాత వ్యవసాయ పద్ధతులలో పెద్ద ఎత్తున మార్పులు వచ్చినప్పటికీ భారతదేశంలోని అధిక భాగం ఇప్పటికీ కొనసాగుతోంది.
- వ్యవసాయంపై జనాభా ఒత్తిడి :** పట్టణీకరణ మరియు పారిశ్రామికీకరణ పెరిగినప్పటికీ, దాదాపు 70% జనాభా ఇప్పటికీ వ్యవసాయంపై ప్రత్యక్షంగా లేదా పరోక్షంగా ఆధారపడి ఉంది.
- వ్యవసాయంలో యాంత్రికరణ:** భారతదేశంలో అరవైల చివరలో మరియు డెబ్బైల ప్రారంభంలో హరిత విప్లవం జరిగింది. నలభై సంవత్సరాలకు పైగా హరిత విప్లవం మరియు వ్యవసాయ యంత్రాలు మరియు పరికరాలలో విప్లవం తర్వాత, పూర్తి యాంత్రికరణ ఇప్పటికీ సుదూర కల.
- రుతుపవనాలపై ఆధారపడటం:** స్వాతంత్ర్యం వచ్చినప్పటి నుండి, నీటిపారుదల మౌలిక సదుపాయాలు వేగంగా విస్తరించబడ్డాయి. పెద్ద ఎత్తున విస్తరణ జరిగినప్పటికీ, మొత్తం పంట విస్తీర్ణంలో దాదాపు మూడింట ఒక వంతు మాత్రమే నేడు సాగునీటిని అందిస్తోంది. పర్యవసానంగా, పంటల సాగులో మూడింట రెండు వంతులు ఇప్పటికీ రుతుపవనాలపై ఆధారపడి ఉన్నాయి. భారతదేశంలో రుతుపవనాలు అనిశ్చితంగా మరియు నమ్మదగనివి. వాతావరణంలో మార్పుల కారణంగా ఇది మరింత నమ్మదగనిదిగా మారింది.
- వివిధ రకాల పంటలు:** భారతదేశంలో స్థలాకృతి, వాతావరణం మరియు నేలల వైవిధ్యం ఉంది. భారతదేశం ఉష్ణమండల మరియు సమశీతోష్ణ వాతావరణం రెండింటినీ కలిగి ఉన్నందున, రెండు వాతావరణం యొక్క పంటలు భారతదేశంలో కనిపిస్తాయి. భారతీయ పోల్వదగిన వైవిధ్యం కలిగిన దేశాలు ప్రపంచంలో చాలా తక్కువ.
- ఆహార పంటల ప్రాబల్యం:** భారతీయ వ్యవసాయం అధిక జనాభాకు ఆహారం ఇవ్వాలి కాబట్టి, దేశంలో దాదాపు ప్రతిచోటా రైతుల మొదటి ప్రాధాన్యత ఆహార పంటల ఉత్పత్తి. అయితే, ఇటీవలి సంవత్సరాలలో,

ఈ భూమిని ఇతర వాణిజ్యపరంగా అత్యంత లాభదాయకమైన ఉపయోగాల కారణంగా ఆహార పంటలకు ఉపయోగించే భూమి వాటాలో క్షీణత ఉంది.

- **కాలానుగుణ నమూనాలు:** భారతదేశంలో మూడు విభిన్న వ్యవసాయ/పంట సీజన్లు ఉన్నాయి. అవి ఖరీఫ్, రబీ మరియు జైద్ గురించి విని ఉండవచ్చు. భారతదేశంలో ఈ మూడు సీజన్లలో నిర్దిష్ట పంటలు పండిస్తారు. ఉదాహరణకు వరి ఖరీఫ్ పంట అయితే గోధుమలు రబీ పంట.

తెలంగాణ వ్యవసాయం ప్రొఫైల్

- మొత్తం భౌగోళిక ప్రాంతం: 114.84 లక్షల హెక్టార్లు
- స్థూల పంట విస్తీర్ణం: 88 లక్షల హెక్టార్లు
- నికర పంట విస్తీర్ణం: 61 లక్షల హెక్టార్లు
- స్థూల నీటిపారుదల ప్రాంతం: 64 లక్షల హెక్టార్లు
- నికర నీటిపారుదల ప్రాంతం: 89 లక్షల హెక్టార్లు
- వ్యవసాయ హోల్డింగ్స్ సంఖ్య: 54 లక్షలు
- సగటు పొలం హోల్డింగ్ పరిమాణం: 1.12 హెక్టార్లు
- సగటు వార్షిక వర్షపాతం: 906.6 మి.మీ
- పంట తీవ్రత: 27%
- నీటిపారుదల తీవ్రత: 1.38%

తెలుగు

తెలంగాణ వ్యవసాయంలోని వివిధ వ్యవసాయ-వాతావరణ ప్రాంతాలలో పండి పంటలు

- తెలంగాణ ఖరీఫ్ మరియు రబీ సీజన్లలో 53.51 లక్షల హెక్టార్ల విస్తీర్ణంలో 27 ముఖ్యమైన పంటలను పండిస్తుంది.
- వరి (14.19) లక్షల హెక్టార్లు, మొక్కజొన్న (6.63) లక్షల హెక్టార్లు, పప్పుధాన్యాలు (6.11) లక్షల హెక్టార్లు, వేరుశనగ (1.89) లక్షల హెక్టార్లు, పత్తి (18.13) లక్షల హెక్టార్లు, మిర్చి (0.83) లక్షల హెక్టార్లు, చెరకు (0.41) లక్ష హెక్టార్లు, ముఖ్యమైన పంటలు సాగు చేస్తున్నారు.

క్రమ సంఖ్య	ఆగ్రో-క్లెమాటిక్ జోన్	ఖరీఫ్ సీజన్ పంట	రబీ సీజన్ పంట
1	ఉత్తర తెలంగాణ మండలం	వరి, పత్తి, మొక్కజొన్న, సోయాబీన్, ఎర్ర శనగ,	వరి, మొక్కజొన్న, జొన్న, బెంగాల్ గ్రాము, పచ్చి పప్పు,

		పచ్చిమిర్చి, పసుపు	నువ్వులు, వేరుశనగ, పొద్దుతిరుగుడు
2	సెంట్రల్ తెలంగాణ జోన్	వరి, పత్తి, మొక్కజొన్న, సోయాబీన్, ఎర్ర శనగ, పచ్చి శనగ, నువ్వులు	వరి, మొక్కజొన్న, బెంగాల్ గ్రాము, పచ్చి పప్పు, నల్ల పప్పు, వేరుశనగ, పొద్దుతిరుగుడు
3	దక్షిణ తెలంగాణ మండలం	వరి, పత్తి, మొక్కజొన్న, ఎర్ర శనగ, పచ్చిమిర్చి, ఆముదం, నువ్వులు	గ్రౌండ్ నెట్, బెంగాల్ గ్రాము, కుసుమ పువ్వు, పొద్దుతిరుగుడు

తెలంగాణ వ్యవసాయంలో ప్రధాన పంటలు

వరి పంటలు

- వరి భారతదేశపు/తెలంగాణ అతి ముఖ్యమైన ఆహార పంట. ఇది ప్రధానంగా ఖరీఫ్ లేదా వేసవి పంట.
- ఇది దేశంలోని మొత్తం సాగు విస్తీర్ణంలో మూడింట ఒక వంతును కలిగి ఉంది మరియు భారతీయ జనాభాలో సగానికి పైగా ప్రజలకు ఆహారాన్ని అందిస్తుంది.
- భారతదేశంలో అత్యధిక జనాభా బియ్యం వినియోగదారులే.

ఉష్ణోగ్రత: బియ్యం వేడి మరియు తేమతో కూడిన పరిస్థితులు అవసరం.

ఉష్ణోగ్రత చాలా ఎక్కువగా ఉండాలి అంటే 24°C సగటు నెలవారీ ఉష్ణోగ్రత 22°C నుండి 32°C వరకు ఉండాలి.

వర్షపాతం: 100 సెం.మీ కంటే తక్కువ వర్షపాతం ఉన్న పంజాబ్, హర్యానా మరియు పశ్చిమ ఉత్తరప్రదేశ్ ప్రాంతాలలో 150-300 సెం.మీ మధ్య వర్షపాతం దాని పెరుగుదలకు అనుకూలంగా ఉంటుంది, నీటిపారుదల సహాయంతో వరిని సాగు చేస్తారు.

నేల: వరిని వివిధ నేల పరిస్థితులలో పండిస్తారు, అయితే లోతైన బంకమట్టి మరియు లోమీ నేల అనువైన పరిస్థితులను అందిస్తుంది. వరిని ప్రధానంగా మైదాన ప్రాంతాల్లో పండిస్తారు. ఇది సముద్ర మట్టానికి దిగువన

కుట్టినాడ్ (కేరళ), భారతదేశంలోని ఈశాన్య భాగంలోని కొండ ప్రాంతాలు మరియు కాశ్మీర్ లోయలలో కూడా పెరుగుతుంది.

పప్పుధాన్యాలు

- ఇది చాలావరకు చిక్కుళ్ళు మరియు భారతదేశంలోని శాఖాహార జనాభాకు అమూల్యమైన ప్రోటీన్లను అందించే అనేక పంటలను కలిగి ఉంది.
- మాంసం మరియు చేపలను తినే వారితో పోల్చితే వారికి తక్కువ ప్రోటీన్ మూలాలు ఉన్నాయి. ఇవి పశువుల మేతలో అద్భుతమైన మేత మరియు ధాన్యం గాడతగా కూడా పనిచేస్తాయి.
- అంతే కాకుండా ఈ పప్పుధాన్యాల పంటలు నేలలో వాతావరణ నత్రజనిని స్థిరీకరించే సామర్థ్యాన్ని కలిగి ఉంటాయి మరియు నేల సంతానోత్పత్తిని నిర్వహించడానికి మరియు పునరుద్ధరించడానికి సాధారణంగా ఇతర పంటలతో తిప్పబడతాయి.
- భారతదేశంలో అనేక రకాల పప్పులు కనిపిస్తాయి.
- అవి పప్పు, తుర్ లేదా అర్డార్ (పావురం బఠానీ లేదా ఎర్ర పప్పు), ఉర్ద్ (నల్లపప్పు), ముంగ్ (ఆకుపప్పు), మసూర్ (పప్పు), కుళ్లీ (గుర్రపు పప్పు), మటర్ (బఠానీలు) మొదలైనవి. అయితే వీటిలో పైన పేర్కొన్న రకాలు ఉన్నాయి. గ్రాము మరియు తుర్ లేదా అర్డార్ మాత్రమే చాలా ముఖ్యమైన పప్పులు.
- **శనగ పప్పు:** పప్పులన్నింటిలో ఇది చాలా ముఖ్యమైనది. ఇది భారతదేశంలోని ఉత్పత్తిలో 37% మరియు మొత్తం పప్పుధాన్యాల విస్తీర్ణంలో 30% వాటాను కలిగి ఉంది. ఇది రబీ పంట, దీనిని సెప్టెంబర్ మరియు నవంబర్ మధ్య విత్తుతారు మరియు ఫిబ్రవరి మరియు ఏప్రిల్ మధ్య పండిస్తారు. దీనిని ఒకే పంటగా లేదా గోధుమలు, బార్లీ, లిన్నీడ్ లేదా ఆవాలతో కలిపి సాగు చేస్తారు. కొన్ని భౌగోళిక పరిస్థితులు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:
- **ఉష్ణోగ్రత:** ఇది విస్తృత వాతావరణ పరిస్థితులలో పెరుగుతుంది. 20°C-25°C ఉష్ణోగ్రతతో తేలికపాటి చల్లని మరియు పొడి వాతావరణం.
- **వర్షపాతం:** 40-45 సెం.మీ వర్షపాతం పెసర సాగుకు అనుకూలం.
- **నేల:** ఇది లోమీ నేలల్లో బాగా పెరుగుతుంది.

పత్తి

- పత్తి భారతదేశంలోనే కాకుండా ప్రపంచం మొత్తంలో అత్యంత ముఖ్యమైన ఫైబర్ పంట. ఇది పత్తి వస్త్ర పరిశ్రమకు ముడిసరుకును అందించడమే కాకుండా దాని విత్తనాన్ని వనస్పతి నూనె పరిశ్రమలో కూడా ఉపయోగిస్తారు.
- పత్తి విత్తనాన్ని మంచి పాల ఉత్పత్తి కోసం పాడి పశువులకు మేతలో భాగంగా కూడా ఉపయోగిస్తారు.
- పత్తి ప్రాథమికంగా ఖరీఫ్ పంట మరియు ఉష్ణమండల మరియు ఉప-ఉష్ణమండల ప్రాంతాల్లో పండిస్తారు.
- కొన్ని భౌగోళిక పరిస్థితులు క్రింది విధంగా ఉన్నాయి:
- **ఉష్ణోగ్రత:** పత్తి అనేది ఉష్ణమండల మరియు ఉప-ఉష్ణమండల ప్రాంతాల పంట మరియు 21°C మరియు 30°C మధ్య ఒకే విధమైన అధిక ఉష్ణోగ్రత అవసరం.
- **వర్షపాతం:** సంవత్సరంలో కనీసం 210 మంచు లేని రోజులు ఉండే ప్రాంతాల్లో ఇది ఎక్కువగా పెరుగుతుంది. దీనికి 50 నుండి 100 సెం.మీ వరకు తక్కువ వర్షపాతం అవసరం. అయినప్పటికీ, 50 సెం.మీ కంటే తక్కువ వర్షపాతం ఉన్న ప్రాంతాల్లో నీటిపారుదల సహాయంతో పత్తిని విజయవంతంగా పండిస్తారు. ప్రారంభంలో అధిక వర్షపాతం మరియు పండిన సమయంలో ఎండ మరియు పొడి వాతావరణం మంచి పంటకు చాలా ఉపయోగకరంగా ఉంటాయి.
- **నేల:** పత్తి సాగుకు దక్కన్ మరియు మాల్యా పీఠభూమిలోని నల్ల నేలలకు చాలా దగ్గరి సంబంధం ఉంది. అయినప్పటికీ, ఇది సట్లాజ్-గంగా మైదానంలోని ఒండ్రు నేలలు మరియు ద్వీపకల్ప ప్రాంతంలోని ఎరుపు మరియు లేటరైట్ నేలల్లో కూడా బాగా పెరుగుతుంది.

వేరుశనగ

- వేరుశనగ భారతదేశంలో ముఖ్యమైన నూనె గింజలు. ఖరీఫ్ మరియు రబీ రెండు పంటలుగా పండిస్తారు, అయితే మొత్తం విస్తీర్ణంలో 90-95% ఖరీఫ్ పంటకే అంకితం చేయబడింది.
- వేరుశనగ ఉష్ణమండల వాతావరణంలో బాగా వృద్ధి చెందుతుంది మరియు 20°C నుండి 30°C ఉష్ణోగ్రత అవసరం.
- వేరుశనగ సాగుకు 50-75 సెం.మీ వర్షపాతం అనుకూలం.
- వేరుశనగ మంచు, కరువు, నిరంతర వర్షం మరియు నిలిచిపోయిన నీటికి చాలా అవకాశం ఉంది.
- పండిన సమయంలో దీనికి డ్రై విండర్ అవసరం.
- బాగా ఎండిపోయిన తేలికపాటి ఇసుకతో కూడిన లోమ్స్, ఎరుపు, పసుపు మరియు నలుపు నేలలు దీని సాగుకు బాగా సరిపోతాయి.

- భారతదేశంలో ఉత్పత్తి అయ్యే ప్రధాన నూనె గింజలలో సగం భూమి నిట్ ఖాతాయే. వేరుశనగ ఉత్పత్తిలో భారతదేశం రెండవ స్థానంలో ఉంది (చైనా తర్వాత).
- వేరుశనగను ఉత్పత్తి చేసే మొదటి మూడు రాష్ట్రాలు గుజరాత్, ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ మరియు తమిళనాడు.

జొన్న

- జొన్నను ఖరీఫ్ లో అలాగే రబీలో కూడా పండిస్తారు.
- ఖరీఫ్ పంటగా, ఇది సగటు నెలవారీ ఉష్ణోగ్రత 26°C నుండి 33° వరకు ఉండే ప్రాంతాల్లో బాగా పెరుగుతుంది.
- రబీ పంటగా సగటు నెలవారీ ఉష్ణోగ్రత 16°C కంటే తగ్గని ప్రాంతాల్లో పండించవచ్చు.
- ఇది పెరుగుతున్న కాలంలో 30 సెం.మీ కంటే ఎక్కువ వర్షపాతం అవసరం మరియు 100 సెం.మీ కంటే ఎక్కువ వర్షపాతం ఉన్న చోట పెరగదు.
- నీటిపారుదల ఉపయోగించని పొడి వ్యవసాయ ప్రాంతాలలో జోవర్ ఒక వర్షాధార పంట.
- అధిక తేమ మరియు సుదీర్ఘ కరువు రెండూ దాని సరైన పెరుగుదలకు హానికరం.

తెలంగాణ ప్రభుత్వ వ్యవసాయ శాఖ

- తెలంగాణ వ్యవసాయ శాఖ ప్రధానంగా రైతులకు వ్యవసాయ విస్తరణ సేవలను అందించడానికి మరియు వ్యవసాయ సమాజానికి తాజా సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని బదిలీ చేయడానికి, అధిక దిగుబడినిచ్చే రకాలను పరిచయం చేయడానికి, ప్రదర్శనలు ఇవ్వడానికి, రైతులకు నైపుణ్యాలు మరియు పరిజ్ఞానాన్ని పెంపొందించడానికి శిక్షణ ఇవ్వడం కోసం రూపొందించబడింది. వ్యవసాయ ఉత్పత్తి మరియు ఉత్పాదకత.
 - డిపార్ట్మెంట్ యొక్క ఇతర లక్ష్యాలు వ్యవసాయ ఇన్పుట్ల అవసరాలను ముందుగానే అంచనా వేయడం మరియు వాటి ఉత్పత్తిని నియంత్రించడం మరియు రైతులకు విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందులు, పనిముట్లు మరియు రుణాలు మొదలైన వాటి సకాలంలో సరఫరాను పర్యవేక్షించడం.
- విజన్** - ప్రతి రైతు స్థిరమైన మరియు ఆర్థిక వ్యవసాయ ఉత్పాదకతను సాధించేలా చేయడం.

శాఖ యొక్క లక్ష్యం

- మెరుగైన సాంకేతికత ద్వారా రైతులకు 6% వృద్ధి రేటు మరియు పెట్టుబడిపై పెరిగిన రాబడిని పొందడం
- ఎఫ్ కె టెన్ టెన్ రీచ్
- యాంత్రికరణ, మార్కెటింగ్ టై అప్, తగిన క్రెడిట్, పంట బీమా
- రైతులకు నాణ్యమైన ఇన్పుట్లు అంటే విత్తనాలు, ఎరువులు మరియు పురుగుమందుల సరఫరా మరియు డేంజరస్ మెషిన్ రెగ్యులేషన్ యాక్ట్ను అమలు చేయడం కోసం వివిధ చట్టాలు మరియు నిబంధనల (అంటే నాణ్యత నియంత్రణ) కింద డిపార్ట్మెంట్ చట్టబద్ధమైన విధులను కూడా నిర్వహిస్తుంది.
- డిపార్ట్మెంట్ వంటి కొన్ని ఇతర సులభతరమైన విధులను కూడా నిర్వహిస్తుంది అవి :

1. భూసార పరీక్ష,
2. నేల మరియు నీటి సంరక్షణ,
3. భూసార సర్వే,
4. క్రెడిట్ అసెస్మెంట్ / ఏర్పాట్లు,
5. మీడియా ప్రొడక్షన్,
6. రైతులకు శిక్షణ,
7. విపత్తా నిర్వహణ,
8. పంట బీమా,
9. వ్యవసాయ యాంత్రికరణ,
10. వివిధ ఏజెన్సీలకు సాంకేతిక సహాయాన్ని విస్తరించడం.

